

**Aneks do
innowacyjnego programu wychowania przedszkolnego Tablit**

**Teresa Pietrala
Poznań, 2016**

Wstęp

Program wychowania przedszkolnego Tablit powstał jako owoc współpracy interdyscyplinarnego zespołu specjalistów z zakresu nauczania dzieci w przedszkolu, psychologów, dydaktyków nauczania języka angielskiego, metodologów i metodyków, przyrodników i nauczycieli różnych poziomów nauczania.

Program zakłada, że kontekstem wszelkiej działalności dziecka może być świat przyrody, przez którą dziecko zdobywa umiejętności dotyczące wielu obszarów życia i funkcjonowania człowieka, jako części tej przyrody (ożywionej i nieożywionej). Dzięki stwarzaniu dzieciom okazji do podejmowania różnorodnej aktywności badawczej, dzieci obserwują, eksperymentują, eksplorują, mierzą swoje otoczenie, przez co stają się im ono bliskie praktycznie, a nie tylko teoretycznie. Program Tablit proponuje czterotygodniowe projekty do realizacji w ciągu całego roku przedszkolnego. Każdy projekt jest wyposażony w różnorodne propozycje zadań dla dzieci, z których nauczyciel wybiera te najbardziej odpowiednie dla jego grupy. Praca z programem daje możliwość twórczego i refleksyjnego (dla nauczyciela i dzieci) realizowania treści edukacyjnych.

Praca z Programem zakłada wykorzystanie nowoczesnych narzędzi do użytku dydaktycznego, np.: tablica multimedialna, tablet, smartfon i komputer. Zestaw materiałów dostosowanych do tych narzędzi to na przykład animacje i oparte na nich filmiki przybliżające dzieciom zjawiska przyrodniczo-naukowe. Niejednokrotnie dzięki animacjom, dzieci mają możliwość zaobserwować zjawiska, których nie można dostrzec gołym okiem (np. przepływ soków we wnętrzu drzewa). Animacje są w większości interaktywne i wymagają tego, aby dzieci wykonywały na nich różne działania. Oprócz wartości multimedialnej, zajęcia z wykorzystaniem treści interaktywnych wymagają odpowiedniego sterowania rozmową dzieci w taki sposób, aby w trakcie i po pracy z materiałem dzieci dochodziły do wyjaśnień naukowych w sposób jak najbardziej samodzielny.

Niniejszy dokument stanowi dodatek do programu sugerujący jak wykorzystać Innowacyjny Program Wychowania Przedszkolnego Tablit w warunkach pracy z dziećmi sześciolletnimi po zmianach zawartych w podstawie programowej wychowania

przedszkolnego dla przedszkoli oraz innych form wychowania przedszkolnego wchodzących w życie z dniem 1 września 2016 roku¹.

Koncepcja programu Tablit

Program wychowania przedszkolnego Tablit powstawał (testowanie i wdrożenie) w latach 2013/2014 oraz 2014/2015 roku jako program nauczania dzieci 3, 4 i 5-letnich w przedszkolach. Jednak jego treści i struktura zbudowane są w taki sposób, aby można je było wykorzystywać również w pracy z dziećmi sześciolletnimi. Dzięki spiralnej budowie programu treści nadbudowują się nawzajem i każdy następny etap wzbogaca treści poprzednie, przez co oddaje więcej treści i materiałów do pracy.

Rola nauczyciela podczas pracy z programem Tablit zmienia się w stosunku do tradycyjnego podejścia. W programie Tablit nauczyciel staje się asystentem i współodkrywcą, proponuje aktywności, sugeruje podejście do tematu, animuje rozmowę w myśl metody Modelowania Dialogów QtA (*ang. Questioning the Author*). Podczas pracy rolą nauczyciela jest dbanie o to, aby jak najwięcej aktywności werbalnej i pozawerbalnej wychodziło od samych dzieci. Nauczyciel nie orientuje się na tym, aby osiągnąć cel: nauczanie dzieci przez zapamiętanie i odtwarzanie przedstawionego materiału dydaktycznego. Celem tu staje się aktywność twórcza i zabawowa samych dzieci, które właśnie poprzez asystującego im i współtworzącego z nimi rzeczywistość nauczyciela, same pokazują jaka jest ich strefa najbliższego rozwoju. Co za tym idzie wychodzą ze strefy aktualnego rozwoju, aby każdego następnego dnia być o krok dalej, jak opisał to w swojej koncepcji Lew Wygotski².

Dzieci sześciolletnie to dzieci, których rozwój mowy i myślenia pozwala już na prowadzenie prawdziwych dyskusji. Dlatego twórcy programu kładą duży nacisk na budowanie kompetencji komunikacyjnych młodych ludzi. Naprzeciw temu wyzwaniu wychodzi doskonale wspomniana już metoda Modelowania Dialogów QtA. Zakłada ona takie podejście, w którym nauczyciel nie podsuwa gotowych odpowiedzi, a jedynie stosuje umiejętnie zestaw zapytań, pytań jak najbardziej otwartych, które prowadzą do

---

¹ Ustawa z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 35), <https://men.gov.pl/ministerstwo/informacje/rozporzadzenia-w-sprawie-podstawy-programowej-podpisane.html>

² L. S. Wygotski, *Nauczanie a rozwój w wypieku przedszkolnym*, w: *Wybrane prace psychologiczne*, Warszawa 1971

wyjaśniania zjawisk przez same dzieci. Nauczyciel nie dostarcza gotowych przepisów i pomysłów na rozwiązanie problemu i opisanie obserwowanych zjawisk, ale oddaje władzę w ręce dzieci, sam jedynie sterując rozmową. Dokładny opis samej metody QtA i jej stosowania zawarty jest w programie Tablit³.

Oprócz wykorzystania metody projektów, metody Modelowania Dialogów QtA, nowoczesnych narzędzi multimedialnych i dostosowanych do nich treści na platformie edukacyjnej, program Tablit posiada również moduł języka angielskiego, którego dokładny opis znajduje się w Programie⁴. Całość programu Tablit zakłada twórcze i harmonijne zestawienie treści przyrodniczych, języka angielskiego, nowoczesnych narzędzi multimedialnych i metod nauczania w taki sposób, aby nauka odbywała się w autentycznym, innowacyjnym, bogatym w bodźce środowisku edukacyjnym na miarę dzisiejszej szkoły i przedszkola.

Realizacja programu Tablit

Program Tablit czerpiąc z konstruktywistycznego podejścia do wiedzy i uczenia się stawia na to, aby to uczący się był aktywny w budowaniu własnego rozumienia świata. Dlatego uczenie się staje się procesem, w którym obecne postrzeganie świata weryfikuje się i zmienia na podstawie informacji docierających z zewnątrz⁵. Z kolei Lew Wygotski, przedstawiciel podejścia społeczno-kulturowego propagował postawę, w której najskuteczniejsze uczenie się ma miejsce we współpracy z innymi⁶. Więcej na temat konstruktywistycznego podejścia do wiedzy i uczenia się oraz kulturowych narzędzi w teorii uczenia się Lwa S. Wygotskiego opisano w publikacji *Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego*⁷. Podczas realizacji zajęć z programem Tablit ważne jest organizowanie środowiska uczenia się, w którym nauczyciel buduje zaplecze materialne bogate w stymulujące środki do tego, aby każdy z projektów mógł być dla dzieci jak najbardziej korzystny. Do głównych celów programu wychowania Tablit należy zatem:

---

³ A. Basińska, T. Pietrala, U. Zielińska, D. Pietrala, K. Dziubalska-Kołączyk, *Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015, s. 74-83.

⁴ Ibidem, s. 85-89

⁵ S. Dylak, *Konstruktywizm jako obiecująca perspektywa kształcenia nauczycieli*, w: *Współczesność a kształcenie nauczycieli*, red. H. Kwiatkowska, T. Lewowicki, S. Dylak, WSP ZNP, Warszawa 2000.

⁶ H. R. Schaffer, *Psychologia dziecka*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007, s. 225.

⁷ A. Basińska, T. Pietrala, U. Zielińska, D. Pietrala, K. Dziubalska-Kołączyk, *Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015, s. 11-13.

- umożliwienie dzieciom poznawania świata przez działanie, doświadczanie, odkrywanie, przeżywanie i dyskutowanie;
- wspieranie naturalnego zaciekawienia dzieci światem przyrody;
- wspieranie umiejętności stawiania pytań;
- wyzwalanie samodzielności badawczej;
- budowanie warsztatu badawczego;
- stworzenie dzieciom autentycznego, bogatego w bodźce środowiska edukacyjnego, w którym będą mogły na miarę swoich możliwości i potrzeb urzeczywistniać swój potencjał i rozwijać uzdolnienia;
- tworzenie warunków do samodzielnego radzenia sobie z wymogami różnorodnych zadań i sytuacji, do stawiania celów i określania strategii ich osiągnięcia, także przewycięzania trudności pojawiających się w toku zadania;
- budowanie pozytywnych doświadczeń ważnych dla rozwoju poczucia kompetencji oraz poczucia sprawstwa⁸.

Całość programu *Tablit* opiera się na treściach przyrodniczych, które stały się kontekstem wszelkiej działalności dziecka w przedszkolu. Wszystkie treści spoza obszaru przyrodniczego zostały podporządkowane właśnie tym treściom. Nauczyciel poprzez refleksyjne i czujne podejście do całego procesu ma możliwość autonomicznie wzbogacać lub zubożać treści Programu. Do tego celu przydatne mogą być publikacje zaproponowane w liście zgromadzonej na końcu tego dokumentu.

Każdy rok przedszkolny opiera się o dziewięć projektów badawczych, którym podporządkowane są odpowiednie materiały multimedialne. Zadaniem nauczyciela jest wybór odpowiadającego tematu (ze względu na specyfikę działalności przedszkola, zjawiska przyrodnicze, pory roku itd.) i skorzystanie z jego zasobów w sposób odpowiedni dla grupy dzieci sześciolletnich.

---

⁸ A. Basińska, T. Pietrala, U. Zielińska, D. Pietrala, K. Dziubalska-Kołączyk, *Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015, s. 19.

Szczegółowe cele kształcenia i wychowania

Cele wychowania przedszkolnego zawarte w podstawie programowej zostały zestawione i uszczegółowione na potrzeby kształcenia i wychowania programu Tablit i przedstawione w tabeli⁹

CELE WYCHOWANIA PRZEDSZKOLNEGO ZAWARTE W PODSTAWIE PROGRAMOWEJ	CELE KSZTAŁCENIA I WYCHOWANIA W PROGRAMIE TABLIT
1) Wspomaganie dzieci w rozwijaniu uzdolnień oraz kształtowanie czynności intelektualnych potrzebnych im w codziennych sytuacjach i w dalszej edukacji.	<ul style="list-style-type: none"> • wspomaganie aktywności badawczej; • pogłębianie rozumienia relacji i zależności; • rozwijanie myślenia przyczynowo-skutkowego; • rozwijanie umiejętności klasyfikowania; • rozwijanie umiejętności wnioskowania; • rozwijanie orientacji w schemacie własnego ciała i w otoczeniu; • dostrzeganie rytmu w organizacji przestrzeni i czasu (w tym stałych następstw dnia i nocy, pór roku, dni tygodnia, miesięcy); • rozwijanie umiejętności liczenia, wykonywania prostych działań arytmetycznych i badania własności liczb oraz relacji między nimi; • rozwijanie intuicji geometrycznej; • budowanie nowych pojęć; • wzbogacanie słownika dziecka; • umożliwianie dzieciom dokonywania wyboru form aktywności; • osłuchanie z językiem angielskim.
2) Budowanie systemu wartości, w tym wychowywanie dzieci tak, żeby lepiej orientowały się w tym, co jest dobre, a co złe.	<ul style="list-style-type: none"> • wzbogacanie różnorodnych sytuacji społecznych, w których znajdują się dzieci, umożliwiających im gromadzenie bogatych doświadczeń ze świata ludzi;

⁹ A. Basińska, T. Pietrala, U. Zielińska, D. Pietrala, K. Dziubalska-Kołączyk, *Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015, s. 20-23.

	<ul style="list-style-type: none"> • zachęcanie do wydawania sądów na temat zachowania bohaterów literackich;
3) Kształtowanie u dzieci odporności emocjonalnej koniecznej do racjonalnego radzenia sobie w nowych i trudnych sytuacjach, w tym także do łagodnego znoszenia stresów i porażek.	<ul style="list-style-type: none"> • rozpoznawanie i nazywanie emocji; • rozwijanie umiejętności radzenia sobie z emocjami; • akceptowanie prawa dzieci do popełniania błędów i rozmawianie na ich temat; • tworzenie bezpiecznego środowiska do popełnienia przez dzieci błędów i ich korygowania; • dostarczanie dyskretnego wsparcia w sytuacjach nowych i trudnych; • wzmacnianie starań działań próbnych; • orientowanie dzieci na cele poznawcze, a nie pokazowe.
4) Rozwijanie umiejętności społecznych dzieci, które są niezbędne w poprawnych relacjach z dziećmi i dorosłymi.	<ul style="list-style-type: none"> • tworzenie warunków do pracy w parach i małych grupach; • tworzenie warunków do samodzielnego rozwiązywania konfliktów przez dzieci; • tworzenie warunków do uczenia się przez dziecko przestrzegania reguł życia grupowego; • rozwijanie samodzielności w działaniu; • wzmacnianie pozytywnych zachowań w grupie poprzez ich nagradzanie.
5) Stwarzanie warunków sprzyjających wspólnej i zgodnej zabawie oraz nauce dzieci o zróżnicowanych możliwościach fizycznych i intelektualnych.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie wrażliwości na potrzeby drugiego człowieka; • budowanie wysokiego poczucia własnej wartości; • proponowanie zadań zapewniających każdemu dziecku odpowiedni dla niego poziom trudności; • zapewnianie doświadczeń społecznych integrujących dzieci o różnych możliwościach.
6) Troska o zdrowie dzieci i ich sprawność fizyczną; zachęcanie do uczestnictwa w zabawach i grach sportowych.	<ul style="list-style-type: none"> • uczenie przestrzegania zasad higieny; • zapewnianie systematycznego przebywania na świeżym powietrzu;

	<ul style="list-style-type: none"> • wspieranie poczucia własnych możliwości ruchowych i woli ich rozwijania; • organizowanie zabaw ruchowych w sali i ogródku przedszkolnym.
<p>7) Budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym, przyrodniczym i technicznym oraz rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych.</p>	<p>Budowanie dziecięcej wiedzy o świecie społecznym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • poznawanie podobieństw i różnic występujących pomiędzy ludźmi; • wspieranie rozumienia swojej odrębności; • odkrywanie podobieństw i różnic występujących pomiędzy rodzinami; • poznawanie mieszkańców Polski, Europy, świata; • kształtowanie postawy otwartej i akceptującej wobec innych osób. <p>Budowanie dziecięcej wiedzy o świecie przyrodniczym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odkrywanie funkcji i znaczenia zmysłów w poznawaniu świata; • zapoznanie z rodzajami odpadów oraz drogą, jaką odbywają produkowane przez ludzi odpady; • eksploracja świata roślin i zwierząt; • poznawanie właściwości skał i minerałów; • przybliżanie zagadnień związanych z Kosmosem; • poznawanie budowy ludzkiego ciała; • budowanie wiedzy na temat powietrza, wiatru i latania; • poznawanie warunków niezbędnych do prawidłowego wzrostu roślin; • poznawanie budowy drzewa i zmian zachodzących w nim w ciągu roku i całego życia; • poznawanie wybranych ekosystemów;

	<ul style="list-style-type: none"> • poznawanie środowiska wiejskiego (zwierzęta gospodarskie, sad i ogród, pole); • poznawanie właściwości wody, jej obiegu w przyrodzie i problemu zanieczyszczenia; • poznawanie właściwości wybranych materiałów; • poznawanie właściwości magnesów; • poznawanie właściwości prądu elektrycznego, sposobów wytwarzania energii elektrycznej oraz sposobu działania urządzeń elektrycznych. <p>Budowanie dziecięcej wiedzy o świecie technicznym:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie umiejętności korzystania z urządzeń technicznych: aparatu fotograficznego, tablicy multimedialnej, mikroskopu itp.; • poznawanie właściwości wybranych materiałów; • poznawanie właściwości magnesów; • poznawanie właściwości prądu elektrycznego, sposobów wytwarzania energii elektrycznej oraz sposobu działania urządzeń elektrycznych; • poznawanie zasad działania latawców, balonów na ogrzane powietrze, samolotów i lotu ptaków; • poznawanie zasady działania sygnału satelitarne; • poznawanie procesu produkcji papieru; • rozwijanie umiejętności prezentowania swoich przemyśleń w sposób zrozumiały dla innych; • zachęcanie do udzielania dłuższych wypowiedzi;
--	--

	<ul style="list-style-type: none"> • umożliwianie dzieciom wypowiedzania się i wyjaśniania zjawisk naukowo-przyrodniczych; • rozwijanie umiejętności prezentowania (przy użyciu wypowiedzi, schematu, modelu, ilustracji itp.) zdobytych informacji dzieciom i dorosłym.
8) Wprowadzenie dzieci w świat wartości estetycznych i rozwijanie umiejętności wypowiedzania się poprzez muzykę, małe formy teatralne oraz sztuki plastyczne.	<ul style="list-style-type: none"> • Rozwijanie swobodnej ekspresji twórczej w zakresie sztuk plastycznych, muzyki i działań teatralnych. • odtwarzanie śpiewem i tańcem piosenek z repertuaru dziecięcego; • gra na prostych instrumentach gotowych lub skonstruowanych własnoręcznie (w tym zaimprovizowanych) połączona z tworzeniem i odtwarzaniem rytmu, śpiewem i ruchem; • wsłuchiwanie się w utwory muzyki różnej, w tym muzyki klasycznej oraz utworów folkowych z różnych regionów Polski.
9) Kształtowanie u dzieci poczucia przynależności społecznej (do rodziny, grupy rówieśniczej i wspólnoty narodowej) oraz postawy patriotycznej.	<ul style="list-style-type: none"> • Eksplorowanie najbliższego otoczenia, poznawanie miejscowości i regionu, w którym mieszka dziecko (lub znajduje się przedszkole); • zapoznanie z symbolami narodowymi Polski (flaga, godło, hymn); • rozwijanie więzi grupowych poprzez integrację zespołu i budowanie okazji do współpracy.
10) Zapewnienie dzieciom lepszych szans edukacyjnych poprzez wspieranie ich ciekawości, aktywności i samodzielności, a także kształtowanie tych wiadomości i umiejętności, które są ważne w edukacji szkolnej.	<ul style="list-style-type: none"> • rozwijanie myślenia pytajnego dzieci; • tworzenie sytuacji problemowych, umożliwianie dzieciom przeprowadzania doświadczeń naukowych (stawiania hipotezy, planowania i przeprowadzania badania, rejestracji i analizy wyników oraz formułowania wniosków); • zapewnienie kontaktu z książką obrazkową i pismem;

	<ul style="list-style-type: none"> • ćwiczenie sprawności grafomotorycznej; • zachęcanie do wykonywania zadań w skupieniu i koncentracji, od początku do końca.
11) Kształtowanie u dzieci umiejętności czytania i przygotowanie dzieci do nabywania umiejętności pisania.	<ul style="list-style-type: none"> • wykonywanie działań manualnych ze starannością i precyzją; • odwzorowywanie znaków graficznych i figur literopodobnych; • doskonalenie umiejętności trzymania narzędzia pisarskiego i graficznego; • doskonalenie koordynacji wzrokowo-ruchowej w różnych sytuacjach; • doskonalenie umiejętności rozumienia znaków umownych i symboli płaskich i przestrzennych; • rozwijanie zainteresowania publikacjami dla dzieci w różnej formie: analogowej i elektronicznej; • odczytywanie przez dzieci prostych tekstów z wykorzystaniem poznanych liter wielkich i małych; • układanie wyrazów z liter i zdań z wyrazów; • kształtowanie umiejętności zapisywania i rysowania prostych kodów z wykorzystaniem umownych symboli; • podejmowanie prób pisania wyrazów; • odtwarzanie kształtów liter według wzoru.
12) Wspomaganie czynności intelektualnych ze zwróceniem uwagi na umiejętności matematyczne.	<ul style="list-style-type: none"> • porównywanie liczebności zbiorów i ocenianie „mniej”, „więcej”, „tyle samo”; • dokonywanie prostych obliczeń z wykorzystaniem palców lub przedmiotów zastępczych; • odejmowanie, dodawanie w zakresie 10; • odczytywanie cyfr od 0 do 10; • określanie stron własnego ciała (lewa, prawa) i ustalanie położenia obiektów względem siebie i innych obiektów;

	<ul style="list-style-type: none"> • posługiwanie się prostymi sposobami pomiaru długości wykorzystując umówioną miarę i jednostkę (ręka, but, klocek); • rozróżnianie podstawowych figur geometrycznych i projektowanie z nich konstrukcji płaskich (np. na kartce papieru); • porównywanie wielkości przedmiotów (większy, mniejszy, duży, mały, największy, najmniejszy, wysoki, niski, wyższy, niższy, najwyższy, najniższy itd.), porównywanie wagi (lekki, ciężki, lżejszy, cięższy, najlżejszy, najcięższy). • posługiwanie się liczebnikami głównymi i porządkowymi; • określanie następstw dni i nocy, pór roku, wymienianie dni tygodnia i nazw miesięcy, wdrożenie do opisywania sytuacji (świąt, czynności, rutyn) związanych z wymienionymi pojęciami czasowymi.
<p>13) Przygotowanie dzieci do posługiwania się językiem obcym nowożytnym poprzez rozbudzanie ich świadomości językowej i wrażliwości kulturowej oraz budowanie pozytywnej motywacji do nauki języków obcych na dalszych etapach edukacyjnych.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • budowanie i rozwijanie zasobu słownictwa angielskiego; • budowanie świadomości istnienia języków obcych; • rozwijanie gotowości do używania języka obcego; • tworzenie warunków do czerpania przez dziecko radości ze znajomości języka obcego; • rozwijanie umiejętności rozumienia słów i fraz w języku angielskim;; • rozwijanie umiejętności nazywania roślin, zwierząt, zjawisk, osób i przedmiotów w języku angielskim; • kształtowanie umiejętności artykułowania głosek angielskich.

	<p>Edukacja informatyczna¹⁰</p> <ul style="list-style-type: none"> • organizowanie warunków do bezpiecznego i racjonalnego korzystania z nowoczesnych technologii w procesie uczenia się; • rozwijanie umiejętności korzystania z nowoczesnych technologii w sposób zgodny z bezpieczeństwem i higieną pracy; • stwarzanie warunków do samodzielnej obsługi i eksploracji multimediów takich jak tablica multimedialna, tablet, telefon ze zwróceniem uwagi na ich przydatność edukacyjną.
--	--

Źródło: A. Basińska, T. Pietrala, U. Zielińska, D. Pietrala, K. Dziubalska-Kołączyk, *Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015, str. 20-23, ze zmianami.

Treści edukacyjne

Zestawienie tematyki projektów realizowanych w programie Tablit znajduje się w programie¹¹. Nauczyciel w grupie dzieci sześciolletnich ma możliwość wyboru z dowolnego poziomu nauczania i dostosowania treści dla swojej grupy według ich potrzeb i możliwości. Ważne jest to, aby treść zawarta w głównych ideach nie ograniczała szerszej analizy tematu i nie powodowała braku jego pogłębiania. Główne idee wskazują na to, że dane treści są zawarte w materiałach multimedialnych, ale rozbudowywanie wykorzystywanych treści jest jak najbardziej wskazane. Przykładowo, główne idee zawarte w temacie *Kosmos*, to:

- W Kosmos lata się raketami.
- Żeby przeżyć w Kosmosie, trzeba nosić specjalny skafander.
- Miejsce, gdzie prowadzi się badania o Kosmosie, to stacja kosmiczna.
- W przestrzeni kosmicznej nie ma grawitacji, dlatego człowiek może latać (stan nieważkości). Na Ziemi jest grawitacja, która przytrzymuje ludzi i przedmioty blisko niej.

¹⁰ Cele edukacji informatycznej są dodatkowymi celami programu i wykraczają poza podstawę programową wychowania przedszkolnego.

¹¹ A. Basińska, T. Pietrala, U. Zielińska, D. Pietrala, K. Dziubalska-Kołączyk, *Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015, s. 25-40.

- Sztuczne satelity przesyłają informacje na Ziemię.

Tak skonstruowane główne idee mogą okazać się wystarczające dla dzieci sześciolletnich, ale można je wzbogacić również o inne aspekty tematu, na przykład:

- Oprócz sztucznych satelitów w Kosmosie znajdują się też naturalne satelity, czyli księżyce. Satelitą Ziemi jest księżyc o nazwie Księżyc.
- Wokół Ziemi lata Międzynarodowa Stacja Kosmiczna ISS, którą zbudowali ludzie z różnych krajów.

Takie poszerzenie tematu umożliwia więcej działań, takich jak: poszukiwanie księżyców innych planet lub odszukiwanie na globusie (mapie) krajów, które współtworzą stację ISS.

Nauczyciel nie musi ograniczać się do treści wykorzystywanych w grupie pięcioletków, może wykorzystać treści zarówno z grupy dzieci trzyletnich, jak i czteroletnich. Za każdym razem należy je jednak odpowiednio pogłębić.

Dokładny opis materiału nauczania z podziałem na moduły, obszar podstawy programowej, zadania nauczyciela, przykładowe formy aktywności dziecka i oczekiwane umiejętności dziecka przedstawione są w Programie¹². Nauczyciel autonomicznie i zgodnie z możliwościami, obserwowanymi kompetencjami dzieci ma możliwość dostosowywania treści do doskonalenia wybranych umiejętności.

Lista wybranych publikacji wspomagających pracę nauczyciela

Publikacje zostały zaproponowane w treści programu Tablit i wzbogacone o kilka pozycji.

Prace badawczo-teoretyczne

Dahlberg G., Moss P., Pence A., *Poza dyskursem jakości w instytucjach wczesnej edukacji i opieki*, Wydawnictwo Naukowe Dolnośląskiej Szkoły Wyższej, Wrocław 2013.

Istota uczenia się. Wykorzystywanie wyników badań w praktyce, red. H. Dumont, D. Istance, F. Benavides, Wolters Kluwer Polska, Warszawa 2013.

Mietzel G., *Psychologia dla nauczycieli. Jak wykorzystać teorie psychologiczne w praktyce dydaktycznej*, GWP, Gdańsk 2009.

Sławińska M., *Konstruowanie wiedzy na zajęciach w przedszkolu*, Impuls, Kraków 2010.

---

¹² A. Basińska, T. Pietrala, U. Zielińska, D. Pietrala, K. Dziubalska-Kołaczyk, *Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015, s. 41-62.

Smykowski B., *Wiek przedszkolny. Jak rozpoznać potencjał dziecka?*, w: *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*, red. A.I. Brzezińska, GWP, Gdańsk 2005.

Smykowski B., *Wiek przedszkolny. Jak rozpoznać ryzyko i jak pomagać?*, w: *Psychologiczne portrety człowieka. Praktyczna psychologia rozwojowa*, red. A.I. Brzezińska, GWP, Gdańsk 2005.

Waloszek D., *Pedagogika przedszkolna. Metamorfoza statusu i przedmiotu badań*, Wydawnictwo Naukowe Akademii Pedagogicznej, Kraków 2006.

Wczesna edukacja. Między schematem a poszukiwaniem nowych ujęć teoretyczno-badawczych, red. D. Klus-Stańska, E. Szatan, D. Bronk, Wydawnictwo Uniwersytetu Gdańskiego, Gdańsk 2007.

Prace metodyczne

101 eksperymentów z roślinami, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2010.

101 eksperymentów z wodą, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2010.

Baum H., *Spokojnie siedzieć? To nie dla mnie! Co pomaga małym wiercipiętom*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2006.

Bissinger-Ćwierz U., *Muzyczna pedagogika zabawy w pracy z grupą*, Wydawnictwo Klanza, Lublin 2002.

Bogdanowicz M., *Metoda dobrego startu w pracy z dzieckiem w wieku od 5 do 10 lat*, WSiP, Warszawa 2004.

Braun C., Diehl U., *Moje pierwsze eksperymenty. Małe eksperymenty z wielkim skutkiem*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2014.

Burtowy M., *Przygotowanie dzieci w wieku przedszkolnym do nauki czytania i pisanie w szkole*, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 1992.

Domań R., *Metody pedagogiki zabawy w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym*, Wydawnictwo Przedszkolak, Lublin 2003.

Domań R., Biśto I., Kaszyca J., *Tańce, pląsy i zabawy przy muzyce dla dzieci w wieku przedszkolnym*, Wydawnictwo Przedszkolak, Lublin 2003.

Dzionek E., Gmośńska M., *Kształtowanie twórczych postaw dzieci pięcio-sześcioletnich. Scenariusze zajęć*, Impuls, Kraków 2003.

Eksperymenty są super. Sekrety chemii, biologii, fizyki, Wydawnictwo Arkady, Warszawa 2013.

Faber A., Mazlish E., *Jak mówić, żeby dzieci nas słuchały. Jak słuchać, żeby dzieci do nas mówiły*, Media Rodzina, Poznań 2013.

Friese U., *Niebezpieczne eksperymenty*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2013.

Gordon T., *Wychowanie bez porażek*, Instytut Wydawniczy PAX, Warszawa 2010.

Griesbeck J., *Poznajmy się w zabawie*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2007.

Gruszczyk-Kolczyńska E., *Dzieci ze specyficznymi trudnościami w uczeniu się matematyki. Przyczyny, diagnoza, zajęcia korekcyjno-wyrównawcze*, WSiP, Warszawa 2005.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Dziecięca matematyka. Książka dla rodziców i nauczycieli*, WSiP, Warszawa 1997.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Dziecięca matematyka. Metodyka i scenariusze zajęć z sześciolatkami w przedszkolu, w szkole i w placówkach integracyjnych*, WSiP, Warszawa 2000.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Dziecięca matematyka. Program dla przedszkoli, klas zerowych i placówek integracyjnych*, WSiP, Warszawa 1999.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Wspomaganie rozwoju umysłowego czterolatków i pięciolatków. Książka dla rodziców, terapeutów i nauczycieli przedszkola*, WSiP, Warszawa 2008.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Wspomaganie rozwoju umysłowego czterolatków i pięciolatków. Pakiet pomocy*, WSiP, Warszawa 2009.

Gruszczyk-Kolczyńska E., Zielińska E., *Wspomaganie rozwoju umysłowego trzylatków i dzieci starszych wolniej rozwijających się*, WSiP, Warszawa 2012.

Jak sobie radzić z niechcianymi uczuciami. Poradnik dla nauczycieli i wychowawców, red. I. Obuchowska, Media Rodzina, Poznań 2001.

Juul J., *Kryzys Szkoły*, MIND, Podkowa Leśna 2014.

Juul J., *Zamiast wychowania. O sile relacji z dzieckiem*, MIND, Podkowa Leśna 2016.

Kalbarczyk A., *Najważniejsze lata, czyli jak rozumieć rysunki małych dzieci. Rozwój osobowości dziecka w wieku 2 do 6 lat na podstawie jego rysunków*, Impuls, Kraków 2007.

Kamińska K., *Nauka czytania dzieci w wieku przedszkolnym*, WSiP, Warszawa 2005.

Lowenfeld V., Brittain W., *Twórczość a rozwój umysłowy dziecka*, PWN, Warszawa 1977.

Ławrowska R., *Muzyka i ruch*, WSiP, Warszawa 1991.

Łazewska H., Mikitiuk B., Moritz B., *Co zrobić, aby ułatwić dziecku naukę czytania i pisanie*, Impuls, Kraków 2002.

- Mańskowski L., *Zabawy i gry ruchowe – zeszyt metodyczny*, Wydawnictwo Naukowe Novum, Płock 2003.
- Michejda-Kowalska K., *O dziecięcej wyobraźni plastycznej, czyli jak inspirować dziecko do twórczości*, WSiP, Warszawa 1987.
- Minczakiewicz E., *Mowa. Rozwój – zaburzenia – terapia*, WNAP, Warszawa 2011.
- Muchacka B., *Zabawy badawcze w edukacji przedszkolnej*, WNAP, Kraków 2006.
- Noga E., Wasilak A., *Stare i nowe zabawy podwórkowe*, Wydawnictwo Klanza, Lublin 2003.
- Rainka A., Taranko K., *Spotkanie z dramą: praktyczne zastosowania metody w pracy z dziećmi w wieku przedszkolnym*, Wydawnictwo Harmonia, Gdańsk 2011.
- Rosenberg M.B., *W świecie porozumienia bez przemocy*, Wydawnictwo MiND, Podkowa Leśna 2013.
- Rosenberg M.B., *Wychowanie w duchu empatii*, Wydawnictwo MiND, Podkowa Leśna 2012.
- Sąsiadek K., *Zabawy paluszkowe*, Media Rodzina, Poznań 2005.
- Schaefer Ch.E., Foy DiGeronimo T., *Jak rozmawiać z dziećmi o bardzo ważnych sprawach*, Media Rodzina, Poznań 2002.
- Semadeni Z., *Nauczanie początkowe matematyki*, WSiP, Warszawa 1991. Sherborne W., *Metoda Weroniki Sherborne w terapii i wspomaganiu rozwoju dziecka*, WSiP, Warszawa 1998.
- Smith C., *Grupa bez przemocy. 162 zabawy i ćwiczenia dla dzieci w wieku przedszkolnym i wczesnoszkolnym uczące empatii i współpracy*, Wydawnictwo Jedność, Kielce 2009.
- Smoczyńska U., *Muzyka dla dzieci: umuzykalnienie według koncepcji Carla Orffa*, WSiP, Warszawa 1992.
- Sowińska A., Bzowska L., *Zabawa z wełną. Materiały metodyczne*, Wydawnictwo Klanza, Lublin 2009.
- Właźnik K., *Wychowanie Fizyczne w przedszkolu: przewodnik metodyczny dla nauczyciela*, Wydawnictwo Juka, Warszawa 1999.
- Wspomaganie rozwoju umysłowego oraz edukacja matematyczna dzieci w ostatnim roku wychowania przedszkolnego i w pierwszym roku szkolnej edukacji*, red. E. Gruszczyk-Kolczyńska, Wydawnictwo Edukacja Polska, Warszawa 2009.
- Zabawy z chustką*, red. A. Wasilak, Wydawnictwo Klanza, Lublin 2002.

Bibliografia

1. Basińska A., Pietrala T., Zielińska U., Pietrala D, Dziubalska-Kołaczyk K., Tablit. Innowacyjny program wychowania przedszkolnego, Wydawnictwo Naukowe UAM, Poznań 2015.
2. Dylak S., Konstrukttywizm jako obiecująca perspektywa kształcenia nauczycieli, w: Współczesność a kształcenie nauczycieli, red. H. Kwiatkowska, T. Lewowicki, S. Dylak, WSP ZNP, Warszawa 2000.
3. Schaffer H.R., Psychologia dziecka, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2007.
4. Ustawa z dnia 29 grudnia 2015 r. o zmianie ustawy o systemie oświaty oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2016 r. poz. 35), <https://men.gov.pl/ministerstwo/informacje/rozporzadzenia-w-sprawie-podstawy-programowej-podpisane.html> [dostęp: 01.09.2016].
5. Wygotski L. S., Nauczanie a rozwój w wypieku przedszkolnym, w: Wybrane prace psychologiczne, Warszawa 1971.